

Impact
Factor
2.147

ISSN 2349-638x

Refereed And Indexed Journal

**AAYUSHI
INTERNATIONAL
INTERDISCIPLINARY
RESEARCH JOURNAL
(AIIRJ)**

Monthly Publish Journal

VOL-III

ISSUE-IX

Sept.

2016

Address

- Vikram Nagar, Boudhi Chouk, Latur.
- Tq. Latur, Dis. Latur 413512
- (+91) 9922455749, (+91) 9158387437

Email

- aiirjpramod@gmail.com

Website

- www.aiirjournal.com

CHIEF EDITOR – PRAMOD PRAKASHRAO TANDALE

शरदचंद्र पवार प्रशाला, अवंती नगर सोलापूर येथील इय्यता ५ वी ते ८ वी च्या वर्गातील विद्यार्थ्यांमध्ये शालेय जीवनापासूनच स्पर्धा परीक्षेची आवड निर्माण करणे.

सुलक्षणा किसनराव भरगंडे

सहशिक्षिका, शरदचंद्र पवार प्रशाला,
सोलापूर
मोबा.नं.९६८९९३९९५१

डॉ. आवेशा रंगरेज एम. सादिक

कस्तुरबाई कॉलेज ऑफ एज्युकेशन,
सोलापूर

प्रास्ताविक :-

आजचे युग हे स्पर्धेचे आहे. परीक्षेत चांगले गुण मिळविणे हे फारच महत्त्वाचे झालेले आहे. त्यानुसार पुढच्या प्रवेशाची, शिक्षणाची व आयुष्याची दिशा ठरते. म्हणूनच अभ्यास करणे अतिशय महत्त्वाचे झाले आहे. पण, दुर्दैवाने आज ते अवघड झालेले आहे. यासाठी वर्गात शिक्षकांकडून ज्ञानप्राप्ती व नवनवीन कौशल्ये विकसित करणे आवश्यक आहे. स्वतःच ज्ञान प्राप्त करण्यासाठी अभ्यासाच्या योग्य सवयी विद्यार्थ्यांना परीक्षेत उत्तम गुण मिळविण्यासाठी उपयोगी पडतात.

सर्वसाधारणपणे प्रत्येक वर्गात बौद्धिक दृष्ट्या तीन स्तर आढळतात. काही विद्यार्थी बुद्धिमान काही मध्यम तर काही साधारण असतात. बुद्धिमान मुलांची आकलन क्षमता अधिक असल्याने विद्यार्थ्यांना दिलेला पाठयांश पटकन आत्मसात करतात. दिलेला स्वाध्याय पूर्ण करतात. त्यांच्यामध्ये अधिक ऊर्जा असते. ही ऊर्जा विधायक कामासाठी वापरणे आवश्यक असते. अन्यथा बुद्धिमान मुले इतरांना त्रासदायक ठरू शकतात.

बौद्धिक विकासासाठी प्रत्येक विद्यार्थ्यांच्या ज्ञानाचा मुलभूत शैक्षणिक पाया मजबुत असणे महत्त्वाचे आहे. या स्तरावरील शैक्षणिक पाया मजबुत करण्यासाठी संशोधकाने हा विषय हाती घेतला आहे.

संशोधन अभ्यासाची गरज :-

१. विद्यार्थ्यांना अभ्यासाची आवड निर्माण करून त्यांना विविध स्पर्धा परीक्षेची माहिती करून देण्यासाठी सदरील संशोधन विषयात संशोधन करणे गरजेचे वाटले.
२. तसेच विद्यार्थ्यांच्या भावी भविष्यासाठी व इतर विद्यार्थ्यांच्या समोर एक आदर्श ठेवण्यासाठी तसेच स्पर्धा परीक्षेची आवड विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण करण्यासाठी सदर संशोधन समस्येची गरज संशोधिकेस वाटली .
३. या आगोदर संशोधन क्षेत्रात या स्पर्धा परीक्षेच्या संदर्भात संशोधन कार्य न झाल्याने त्यांच्यावर संशोधन करून त्यांच्या कार्याचा ठसा समाजा समोर आणण्यासाठी व विद्यार्थ्यांमध्ये जाणिव जागृती आणि विकास करण्यासाठी सदर संशोधन समस्येची गरज संशोधिकेस वाटली .
४. पदवी प्रदान करून मग स्पर्धा परीक्षेची तयारी करण्यात व स्पर्धा परीक्षेची माहिती मिळवण्यात वर्ष वाया घालवण्यापेक्षा शालेय जीवनापासूनच विद्यार्थ्यांना स्पर्धा परीक्षेची माहिती देणे व तयारी करून घेण्यासाठी सदरील संशोधन विषय समोर येणे गरजेचे आहे.
५. सध्या विद्यार्थ्यांमध्ये स्पर्धा परीक्षेबाबत बरेच समज गैरसमज आहेत ते शालेय जीवनापासूनच दूर करून त्यांच्या मध्ये स्पर्धा परीक्षेची आवड निर्माण करण्यासाठी सदरील संशोधन हाती घेतले आहे.

संशोधनाचे महत्व :-

१. पालकांना व विद्यार्थ्यांना विविध स्पर्धा परीक्षांची ओळख करून देण्यासाठी हे संशोधन उपयुक्त ठरेल.
२. विविध स्पर्धा परीक्षांमध्ये विद्यार्थ्यांचा सहभाग वाढवण्यास हे संशोधन उपयुक्त होणार आहे.
३. विविध स्पर्धा परीक्षांसाठी विद्यार्थ्यांमध्ये अभ्यासाची गोडी लावण्यासाठी व यश संपादन करण्यासाठी हे संशोधन उपयुक्त होणार आहे.
४. सदरील संशोधन सर्व सामान्य विद्यार्थ्यांसाठी प्रेरणास्थान ठरणार आहे .
५. सदरील संशोधन स्पर्धा परीक्षेची तयारी करणाऱ्या विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शक ठरणार आहे.
६. हे संशोधन भारत सरकार तसेच विविध अभ्यासमंडळे यांना उपयुक्त ठरेल.
७. या संशोधनामुळे संशोधकाची शैक्षणिक अर्हता आणि शैक्षणिक वृत्ती विकसीत होईल.
८. सदरील संशोधन स्पर्धा परीक्षेच्या संदर्भात संशोधन करणाऱ्या संशोधकाला मार्गदर्शक ठरणार आहे.

संशोधन समस्येचे विधान :-

शरदचंद्र पवार प्रशाला, अवंती नगर सोलापूर येथील इय्यता ५ वी ते ८ वी च्या वर्गातील विद्यार्थ्यांमध्ये शालेय जीवनापासूनच स्पर्धा परीक्षेची आवड निर्माण करणे.

संज्ञाच्या कार्यात्मक व्याख्या :-

- शालेय जीवन :-** इयत्ता ५ वी ते ८ वी पर्यंत शाळेत शालेय परिस्थितीचा अनुभव घेणारे विद्यार्थी
- विद्यार्थी :-** इयत्ता ५ वी ते ८ वी मध्ये शिकत असलेले सर्व विद्यार्थी .
- स्पर्धा परीक्षा :-** शालेय अभ्यासक्रमा व्यतीरीक्त विद्यार्थ्यांच्या ज्ञानात व पदवीत भर पाडणाऱ्या परीक्षा.
- आवड :-** एखाद्या गोष्टीबद्दल आत्मीयता निर्माण करणे.

संशोधनाची उद्दिष्टे :-

१. विविध शालेय स्पर्धा परीक्षांची विद्यार्थ्यांना व पालकांना ओळख करून देणे.
२. विविध शालेय स्पर्धा परीक्षांमध्ये विद्यार्थ्यांना सहभाग घेण्यास प्रवृत्त करणे.
३. विविध शालेय स्पर्धा परीक्षांसाठी विद्यार्थ्यांना अभ्यासाची गोडी लावणे.
४. विविध शालेय स्पर्धा परीक्षांसाठी विद्यार्थ्यांकडून अभ्यासाची तयारी करून घेणे.
५. विविध शालेय स्पर्धा परीक्षांमध्ये विद्यार्थ्यांना यश संपादन करण्यास मदत करणे.
६. विविध शालेय स्पर्धा परीक्षांमध्ये विद्यार्थ्यांना यश संपादन करण्यासाठी अभ्यासाचे महत्व पटवून देणे.

संशोधनाची गृहितके :-

१. विद्यार्थ्यांना शालेय स्पर्धा परीक्षेची माहिती आहे.
२. विद्यार्थ्यांमध्ये अभ्यासाची आवड आहे.

संशोधनाची व्याप्ती व मर्यादा :-

१. सदरील संशोधनामध्ये इयत्ता ५ वी ते ८ वीचा विचार करणार आहे.
२. सदरील संशोधनामध्ये स्पर्धा परीक्षेचाच विचार करणार आहे.
३. सदरील संशोधनामध्ये शालेय स्तरावरील शालेय स्पर्धा परीक्षेचाच विचार करणार आहे.

४. सदरील संशोधनामध्ये स्पर्धा परीक्षासाठीच्या अभ्यासाचाच विचार करणार आहे.

संशोधन पध्दती व साधने :-

प्रस्तुत संशोधन वर्तमान परिस्थितीशी निगडीत असलेल्या सर्वेक्षण पध्दतीचा वापर करण्यात आला आहे . सर्वेक्षण पध्दती अंतर्गत प्रश्नावली, मुलाखत तंत्राचा वापर करण्यात आलेला आहे.

संशोधन नमुना निवड :-

सदर संशोधनामध्ये सोलापूर शहरातील शरदचंद्र पवार प्रशाला, अवंती नगर सोलापूर या शाळेची निवड ही असंभाव्यतेवर आधारित पध्दतीमधील सहेतुक नमुना निवडीद्वारे या शाळेची निवड केली आहे.

तसेच या शाळांमधील शिकणाऱ्या विद्यार्थ्यांची निवड ही संभाव्यतेवर आधारित सुगम यादृच्छिक नमुना निवड पध्दतीतील लॉटरी पध्दतीचा वापर करून २५० विद्यार्थ्यांपैकी १४० विद्यार्थ्यांची म्हणजे ५६% नमुना निवड संभाव्यतेवर आधारित केली आहे.

सदर संशोधनात संभाव्यता व असंभाव्यता अशा दोन्ही पध्दतीने नमुना निवड करण्यात आली आहे.

संशोधनाचे निष्कर्ष :-

१. ६७% विद्यार्थ्यांना शालेय स्पर्धा परीक्षेची माहिती आहे २४% विद्यार्थी शालेय स्पर्धा परीक्षेच्या संदर्भात संभ्रमावस्थेत आहेत तर ९% विद्यार्थ्यांना शालेय स्पर्धा परीक्षेची माहिती नाही.
२. ६८% विद्यार्थ्यांना शालेय स्पर्धा परीक्षांची नावे माहिती आहेत तर ३२% विद्यार्थ्यांना शालेय स्पर्धा परीक्षांची नावे माहित नाहीत.
३. ५९% पालकांना शालेय स्पर्धा परीक्षेची माहिती आहे ४१% पालकांना शालेय स्पर्धा परीक्षेची माहिती नाही.
४. ६०% विद्यार्थ्यांना शालेय स्पर्धा परीक्षांमध्ये सहभाग घेण्याची इच्छा आहे तर ४०% विद्यार्थ्यांना शालेय स्पर्धा परीक्षांमध्ये सहभाग घेण्याची इच्छा नाही.
५. ५६% विद्यार्थ्यांना शालेय स्पर्धा परीक्षाची तयारी कशी करायची याची माहिती आहे तर ४४% विद्यार्थ्यांना शालेय स्पर्धा परीक्षाची तयारी कशी करायची ती माहित नाही.
६. ५२% विद्यार्थ्यांना शालेय स्पर्धा परीक्षाचा अभ्यास कसा करायचा ते माहित आहे तर ४८% विद्यार्थ्यांना शालेय स्पर्धा परीक्षाचा अभ्यास कसा करायचा ते माहित नाही.
७. ४९% विद्यार्थ्यांच्या शालेय स्पर्धा परीक्षांच्या अभ्यासाच्या सवयी चांगल्या आहेत तर ५१% विद्यार्थ्यांच्या शालेय स्पर्धा परीक्षांच्या अभ्यासाच्या सवयी चांगल्या नाहीत.
८. ३८% विद्यार्थ्यांना शालेय स्पर्धा परीक्षामध्ये यश संपादन करता आले आहे तर ६२% विद्यार्थ्यांना शालेय स्पर्धा परीक्षामध्ये यश संपादन करता आले नाही.
९. ६१% विद्यार्थ्यांना शालेय स्पर्धा परीक्षामध्ये यश संपादन करण्यासाठी अभ्यास महत्वाचे आहे हे माहित आहे तर ३९% विद्यार्थ्यांना शालेय स्पर्धा परीक्षामध्ये यश संपादन करण्यासाठी अभ्यास महत्वाचे आहे हे माहित नाही.
१०. ६७% विद्यार्थ्यांना शालेय स्पर्धा परीक्षामध्ये यश संपादन करण्यासाठी शिक्षकांकडून मदत मिळते तर ३३% विद्यार्थ्यांना शालेय स्पर्धा परीक्षामध्ये यश संपादन करण्यासाठी शिक्षकांकडून मदत मिळत नाही.
११. ५६% विद्यार्थ्यांना शालेय स्पर्धा परीक्षामध्ये सहभाग घेण्यासाठी पालकांकडून मदत मिळते तर ४४% विद्यार्थ्यांना शालेय स्पर्धा परीक्षामध्ये सहभाग घेण्यासाठी पालकांकडून मदत मिळत नाही.

शिफारशी :-

१. विद्यार्थ्यांना शालेय स्पर्धा परीक्षेची माहिती करून देण्यास शाळेने व शिक्षकांनी मदत करावी जेणेकरून विद्यार्थी संभ्रमावस्थेत राहणार नाही.
२. शिक्षकांनी विद्यार्थ्यांना शालेय स्पर्धा परीक्षा कोणकोणत्या आहेत व त्याची शैक्षणिक अर्हता काय आहे हे माहित करून द्यावे.
३. पालकांना शालेय स्पर्धा परीक्षेची माहिती व महत्त्व पटवून देण्यास शाळेने व शिक्षकांनी मदत करावी जेणेकरून विद्यार्थी मोठ्या प्रमाणात स्पर्धा परीक्षेत सहभागी होईल.
४. शिक्षकांनी विद्यार्थ्यांना शालेय स्पर्धा परीक्षांमध्ये सहभाग घेण्यासाठी प्रोत्साहित करावे.
५. शाळेने शालेय स्पर्धा परीक्षांमध्ये यश संपादन केलेल्या विद्यार्थ्यांना बक्षिसे द्यावीत जेणेकरून इतर विद्यार्थी शालेय स्पर्धा परीक्षांमध्ये सहभाग घेण्यासाठी स्वतःहून प्रवृत्त होईल.
६. शिक्षकांनी विद्यार्थ्यांना शालेय स्पर्धा परीक्षांची तयारी कशी करावी याचे मार्गदर्शन करावे.
७. शाळेने स्पर्धा परीक्षा संदर्भात वेळोवेळी कार्यशाळेचे आयोजन करावे.
८. शाळेने विद्यार्थ्यांना शालेय स्पर्धा परीक्षांमध्ये यश संपादन करण्यासाठी मदत करावी.
९. शालेय स्पर्धा परीक्षांमध्ये यश संपादन करण्यासाठी अभ्यास महत्वाचे आहे व तो अभ्यास कसा करावा याचे मार्गदर्शन करण्यासाठी शाळेने विद्यार्थ्यांसाठी तज्ञ व्यक्तींचे व्याख्यान ठेवावे.

संदर्भ ग्रंथ-सूची :-

१. Buch M.B.(1972-1978),Second Survey of Educational Research, (Volume-II),New Dehli : NCERT
२. Buch M.B (1972-1978), Fourth Survey of Educational Research Vol-IV), New Delhi : NCERT
३. Best, J.W., Khan, J.V. (2006), Research in Education (9th ed.) New Delhi, Prentice Hall of India Pvt.Ltd.
४. Koul, L.(1990) Methodology of Educational Research, (3rd ed.) New Delhi : Vikas Publication House Pvt. Ltd.
५. <http://www.teindia.nic.in/mhrd/50yrsedu/g/Z/9J> 23/9/2013
६. भिंताडे वि.रा. (२००६), शैक्षणिक संशोधन पध्दती, पुणे : नित्य नूतन प्रकाशन
७. घोरमोडे के.यू. (२००८) शैक्षणिक संशोधनाची मूलतत्त्वे, नागपूर :विद्या प्रकाशन
८. दांडेकर वा.ना. (२००५) शैक्षणिक मूल्यमापन व संख्याशास्त्र, पुणे : श्रीविद्या प्रकाशन
९. पारसनिस, हेमलता., (२००६) , माहिती संकलन तंत्रे व साधने, पुणे : नित्यनूतन प्रकाशन
१०. कदम, चा.प., (२००७), शैक्षणिक संख्याशास्त्र, पुणे : नित्यनूतन प्रकाशन
११. कन्हाडे, बी.एम.,(२००७), शैक्षणिक संशोधन पध्दती, नागपूर : पिंपळापुणे अँड कं. पब्लिशर्स
१२. मुळे, रा.शं., उमाटे वि.तु. (१९९९), शैक्षणिक संशोधन मूलतत्त्वे, नागपूर : पिंपळापुणे प्रकाशन